

виступає у якості цілі для успішної адаптації та проживання закордоном. Варто зауважити і той факт, що такі адаптаційні передумови є насправді інформаційно-аксіологічним джерелом пізнання навколишнього світу, що має особливу значущість для продуктивної імплементації культуровідповідного стрижня, завдяки циркулюванню ціннісно-смысловій орієнтації суб'єкта пізнання.

Недостатній рівень педагогічної уваги до розвитку та поглиблення на особистісному рівні студентів здатності до налагодження міжкультурної комунікації (так званої складової цілісного конструкту soft skills) може суттєвим чином погіршувати ефективність процесу навчання.

Усе вищевикладене дозволяє нам зробити висновок про те, що на рівні сучасної вищої школи назріло питання поглиблення культуровідповідного змісту навчального матеріалу з метою утвердження у студентів готовності до вільної та невимушеної міжкультурної комунікації. Досягнення зазначеної ідейності можливо вирішити шляхом внесення до переліку обов'язкових освітніх компонент у навчальному плані такої дисципліни, зміст якої б віддзеркалював перспективність розвитку міжкультурної комунікації (так званої крос-культурної). Розробка змістової начинки такого освітнього компоненту обумовлюється впливом цілої низки соціокультурних факторів, які актуалізують необхідність імплементації міжкультурної освітньої парадигми на рівні освітнього середовища сучасної проукраїнської вищої школи.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-480-4-70>

ПРЕВЕНТИВНА ТА ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Шаповалова Катерина Іванівна

аспірант кафедри поліцейської діяльності,

Національна академія внутрішніх справ,

заступник начальника відділу зв'язків з громадськістю управління

патрульної поліції у Львівській області

Департаменту патрульної поліції

м. Львів, Україна

Ефективна взаємодія поліції з громадою на засадах партнерства є фундаментом безпеки та правопорядку у суспільстві, адже така

співпраця спрямована на попередження і недопущення правопорушень, а також на збільшення довіри населення до правоохоронних органів. В межах концепції community policing Національна поліція України активно взаємодіє із закладами освіти усіх рівнів, у тому числі, закладами вищої освіти, реалізуючи просвітницько-профілактичну діяльність на різні безпекові тематики. Профілактична робота у сфері вищої освіти має особливе значення, адже університети формують інтелектуальний потенціал нації та є середовищем, у якому молодь здобуває перші професійні навички та приймає ключові життєві рішення. Така діяльність сприяє формуванню довіри між студентською молоддю та правоохоронними органами, забезпечуючи ефективну профілактику правопорушень та створення безпечного академічного простору.

Тематика превентивної діяльності поліції в освітньому середовищі охоплює широкий спектр безпекових питань, зокрема, питання правової обізнаності, кібербезпеки, запобігання злочинності, протидії алко– та наркозалежності, запобігання та протидії будь яким формам насильства (булінгу, домашнього насильства тощо). В умовах воєнного стану з'явилися нові загрози та розширився спектр безпекових питань, які потребують уваги, зокрема, питання мінної безпеки, загрози воєнних злочинів, психологічні наслідки пережитого стресу та підвищений рівень тривожності, зростання кіберзлочинності, небезпека торгівлі людьми та незаконного обігу зброї.

Просвітницько-профілактична діяльність Національної поліції України передбачає не лише інформування, а й активну взаємодію з молоддю, впровадження цифрових технологій у превентивну роботу, посилення психологічної підтримки. В умовах воєнного стану значення цієї діяльності лише зростає, оскільки поліція сприяє формуванню безпечного освітнього простору і підвищенню правової обізнаності молоді. Саме тому, важливо проаналізувати основні напрями такої діяльності у закладах вищої освіти в умовах воєнного стану та окреслити нові безпекові виклики.

Превентивна та просвітницька діяльність Національної поліції України у сфері вищої освіти ґрунтується на національному законодавстві, міжнародних стандартах у сфері громадської безпеки та правах людини, а також на концептуальних принципах community policing.

Конституція України передбачає, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю (стаття 3), забезпечення національної безпеки та оборони, захист прав і свобод людини є найважливішими функціями

держави (стаття 17), держава забезпечує доступність і безоплатність освіти, створює умови для її розвитку (стаття 53) [1].

Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» основним завданням поліції є забезпечення публічної безпеки і порядку, охорона прав і свобод людини, а також профілактика правопорушень (стаття 2), поліція здійснює превентивну діяльність, спрямовану на запобігання кримінальним та адміністративним правопорушенням (стаття 11), поліція проводить заходи правової освіти населення з метою підвищення рівня правової культури та свідомості громадян (стаття 23) [2]. Згідно із Законом України «Про освіту» освіта спрямована на формування громадянської свідомості, відповідального ставлення до своїх прав і обов'язків (стаття 6), органи державної влади, у тому числі правоохоронні органи, беруть участь у забезпеченні безпеки учасників освітнього процесу (стаття 79) [3]. Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» заклади вищої освіти зобов'язані створювати безпечні умови навчання для студентів, що включає заходи профілактики правопорушень (стаття 63). Стаття 71 Закону передбачає співпрацю закладів освіти з правоохоронними органами у питаннях безпеки, правопорядку та профілактики правопорушень [4]. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» визначає повноваження Національної поліції у сфері запобігання домашньому насильству, що включає проведення просвітницьких заходів для молоді [5]. Національна стратегія із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 р. № 366-р, передбачає створення безпечного середовища та доступу до правосуддя для всіх категорій населення, у тому числі осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп. Поліція відіграє ключову роль у реалізації безбар'єрного доступу до правозахисних послуг та просвітницької роботи щодо прав і можливостей осіб з інвалідністю [6].

До основних напрямків просвітницько-профілактичної діяльності Національної поліції України в закладах вищої освіти належать, зокрема, такі.

Запобігання правопорушенням серед молоді, формування правової культури та відповідальної громадянської позиції серед студентів. Поліція проводить заняття, спрямовані на роз'яснення кримінальної та адміністративної відповідальності за правопорушення, актуальні для студентського середовища (крадіжки, шахрайство, хуліганство, незаконний обіг наркотиків, булінг, домашнє насильство), запобігання втягненню у протиправну діяльність, пов'язану з незаконним обігом зброї чи воєнізованими групами.

Кібербезпека та інформаційна гігієна. З початком війни значно зросли загрози у кіберпросторі, що безпосередньо впливає на студентську молодь. Просвітницькі заходи поліції у цій сфері спрямовані на захист персональних даних студентів, попередження вербування ворожими спецслужбами через соцмережі та месенджери, навчання виявленню фейків, дезінформації та пропаганди, що особливо актуально під час інформаційної війни, запобігання онлайн-шахрайству, включаючи схеми «допомоги ЗСУ», запобігання і протидію кібербулінгу.

Психологічна підтримка та протидія будь-яким формам насильства, зокрема, булінгу, домашньому і гендерно зумовленому насильству. Війна призвела до зростання кількості випадків домашнього насильства через воєнну травму, ПТСР у військових, серйозного зростання рівня тривожності, депресивних станів та психологічних розладів серед молоді. Поліція спільно з психологами проводить заходи щодо навчання студентів технікам саморегуляції та подолання стресу, інформування про механізми захисту від домашнього насильства та сексуальних злочинів, порядок дій у кризових ситуаціях (у разі воєнної загрози, евакуації, нападу тощо).

Безбар'єрність та інклюзивність. У воєнний час значно зросла кількість осіб з інвалідністю, ветеранів, переселенців, які потребують особливої уваги з боку поліції. Просвітницько-профілактичні заходи у цій сфері спрямовані на навчання взаємодії із людьми з інвалідністю, маломобільними групами, ВПО.

Мінна безпека. З початком війни тема мінної безпеки стала критично важливою для всієї країни, зокрема для студентської молоді. Поліція активно інформує про правила поведіння при виявленні мін та вибухонебезпечних предметів і алгоритм дій у разі загрози вибуху.

Національно-патріотичне виховання. В Україні національно-патріотичне виховання є одним із пріоритетних напрямів діяльності держави та суспільства щодо розвитку національної свідомості на основі суспільно-державних (національних) цінностей (самобутність, воля, соборність, гідність), формування у громадян почуття патріотизму, поваги до Конституції і законів України, соціальної активності та відповідальності за доручені державні та громадські справи, готовності до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України, сповідування європейських цінностей. Національна поліція України в межах компетенції забезпечує реалізацію інформаційно-просвітницької та виховної роботи, спрямованої на формування української ідентичності, мовної культури, поваги до культурно спадщини українського народу. Проводяться заходи національно-патріотичного та військово-патріотичного виховання

молоді, спортивні змагання, тренінги, уроки, безпекові заходи, акції, флешмоби.

Отже, превентивна і просвітницька діяльність поліції у сфері вищої освіти є одним із ключових елементів національної безпеки та громадського порядку, а формування культури безпеки серед молоді є запорукою стабільного розвитку суспільства в умовах війни та післявоєнного відновлення країни. Умови воєнного стану вимагають від правоохоронців гнучкості, адаптивності та тісної співпраці з університетами для створення безпечного освітнього середовища. Подальший розвиток цієї діяльності потребує посилення співпраці з міжнародними партнерами та розширення механізмів психологічної допомоги студентам.

Література

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 10.03.2025).

2. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 10.03.2025).

3. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 10.03.2025).

4. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 10.03.2025).

5. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017 № 2229-19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19> (дата звернення: 10.03.2025).

6. Про затвердження Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.04.2021 № 366-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-р#Text> (дата звернення: 10.03.2025).